

nov 30.000 K, za ustanovitev tehniških ustanov 35.000 K, za ustanovo za obrtno strokovne šole 50.000 K, za tri ustanovna mesta na dijaškem zavetišču na Dunaju 30.000 K, za zgradbo realnega posloplja v Ljubljani K 960.000 K. Poleg tega je porabila Kranjska hranilnica vsako leto znatne zneske za podporo učeče se mladine, s tem, da je redno darovala precejšnje vsote predstojništvom vseh srednjih šol dežele, potem vsem ljudskim šolam v Ljubljani in društvom, ki se bavijo s takimi podporami. III. Zemljedelstvo. Neznatne tudi niso v svoji skupni vsoti številne večje in manjše podpore za pospeševanje zemljedelstva. Ne glede na Kmetijsko družbo za Kranjsko, ki dobiva dokaj let rentne podpore, so se podpirale tudi njene podružnice in mnogoštevilne gospodarske zadruge; tudi prispevki, ki jih je darovala Kranjska hranilnica za napravo in ohranitev šolskih vrtov v deželi, katerih naprave ne bi bila pospeševala. Samostojna akcija, ki jo je priredila Kranjska hranilnica, je bila podpora za prenovitev vinogradov in krškem okraju s porabo okroglo 30.000 K. IV. Promet tujcev. V ta namen so se darovale podpore kranjskemu odseku nemškega in avstrijskega planinskega društva, volilo zdravilišča na Bledu v znesku 35.000 K in več manjših podpor za povzdigo tujskega prometa. V prometu Kranjska hranilnica se tudi ni nebiestveno udeleževala pospeševanja za gradnjo železnic v deželi. Prispevala je k začetnim delom skoro vseh krajevnih železnic na Kranjskem. O priliki gradnje železnice Ljubljana-Kamnik, dolenskih železnic, železnice iz Ljubljane na Vrhniko in proge Kranj-Trzin je pospeševala Kranjska hranilnica njihov financiranje s tem, da je prevzela osnovne delnice v skupnem znesku 587.200 K. Za napravo železniških postaj na Verdu pri Vrhniki, Boštanju in Beli peči je prispevala vsevкуп 17.000 K. VI. Umetnost in umetni obrt. Redne letne podpore so se dajale umetnoobratni strokovni šoli v Ljubljani, Kranjskemu zavodu za umetno tkalstvo, Filharmonični družbi in Glasbeni Matici. Poleg tega je podpirala Kranjska hranilnica ne majhno število domačih umetnikov z ustanovami in z nakupom njihovih del. Cerkevni umetnosti zlasti je služila letna podpora škofjskemu umetniškemu društvu v Ljubljani. Nič manj ni pospeševala Kranjska hranilnica vzdrževanja in popraviljanja cerkvenih umetniških spomenikov. K stroškom za popravilo stolne cerkve v Ljubljani in k stroškom kapiteljske cerkve v Novem mestu je darovala znesek 15.000 K. Manjše zneske je naklonila za zgradbo, odnosno vzdrževanje in olepšanje cerkva pri Sv. Jakobu in v trnovskem predmestju v Ljubljani, potem one v Stari Loki, St. Lampertu, na Premu, frančiškanske redovniške cerkve v Novem mestu, cerkva v Radovljici, St. Marjeti pri Preski, Velešovem in več drugih. VII. Za stavbni razvoj deželnega stolnega mesta, osebje tamkaj za zgradbo posloplja, ki služijo občepokoristnim namenom, se je darovalo med drugim: za gradnjo župnišča pri Sv. Jakoba 24.000 K, za gradnjo delavskih hiš 180.000 K, za gradnjo topničarske vojašnice 300.000 K, za gradnjo deželnega muzeja "Rudolfina" 260.000 K, za gradnjo deželnega gledališča 52.000 K, za gradnjo poštnega posloplja 70.000 K. VIII. Znanstvena stremiljenja je Kranjska hranilnica vselej dejanski podpirala. Muzejsko društvo in potresno opazovalnico je podpirala prav tako radodarno kakor mnogoštevilne zasebne učenjake, ki so si izbrali za poklic preučevanje naše domovine. Pričujoče številke dovoljujejo kratek pregled o tem, kar je darovala Kranjska hranilnica v blaginjo dežele in v korist mesta Ljubljane ter dopuščajo nado, da bo mogla Kranjska hranilnica ob pospešnem in neoviranem razvitku svojega poslovanja delovati tudi nadalje v staroobičajnem blagovitem zmislu kot prava dobrotnica dežele Kranjske!

Proti tej hranilnici torej, ki je toliko dobrega storila, so pričeli prvaki po nesrečnih septemberskih dogodkih goniti in jo skušali ugonobiti. Razumi se samo ob sebi, da se je hotelo s tem pomagati edino na pol bankerotnim prvaškim potjetjem, ki smrdijo vsi precej po — žilindri... Pričelo se je agitirati s tem, da ne stoji kranjska hranilnica dobro. To je seveda brezvestna, pobalinska laž. Dne 1. oktobra 1908

imela je kranjska hranilnica za skupno čez 65 $\frac{1}{2}$ milijonov kron. Ves ta denar je popolnoma varno naložen, tako da vložniki niti vinarja ne morejo izgubiti. Poleg tega ima hranilnica še rezervnega sklada blizo 9 milijonov kron. Prvaška gonja je povzročila, sicer, da so se vloge do konca novembra za 9 milijonov znižale. Tisti, ki so denar zahtevali, se je brez zapreke izplačal. Ta vzorna hranilnica se je torej lahko brezvestni prvaki gonji smejala.

Na naprošbo hranilnice sta tudi od vlade pooblaščenca gg. c. k. dvorni svetnik Gozani in c. k. deželno-sodni svetnik Kremlašek blagajne preiskala in našla, da je vse "v naravnost vzornem redu" in da daje kranjska hranilnica vložnikom "najboljše varstvo ter je vsak strah pred kakšno izgubo popolnoma neutemeljen".

Povedali smo to, da pokažemo ljudstvu, s kakšnimi brezvestnimi sredstvi se bori prvaka gospoda proti vsemu, kar ne trobi v njen rog. Mnogo je zaslepljenih, ki bodejo svoje denarje raje v bankerotne prvake zavode vlagali. In kadar jih bodejo izgubili, takrat naj se ti reveži potrkajo na svoja prsa in naj zakličejo: mea culpa, mea maxima culpa...

Napredna podjetja pa bodejo rastla in se razvijala. Kajti ta podjetja so izraz stare resnice, da zamore slovensko ljudstvo le s pomočjo nemškega in sporazumno z nemškimi napredovati.

In čas bode prišel, ko bodo Slovenci sami svoje hujskače — proklinjali!

Politični pregled.

Viteški Madžaroni. Madžaronski poslanec Nagy namerava napraviti dne 14. aprila, to je na dan 50 letnice tiste komedije, na kateri je stari Košut odstavil habsburško krono od ogrskega trona, gotovo proticesarsko priredbo. Zaje se je zanj že 25 madžaronskih poslancev priglasilo. Ali nimajo na Avstrijskem nobene mokre cunje, da bi te ciganske klaviriteze poglali?

Kaj zmore dobra organizacija, nam je pokazala Unija predilniških delavcev v svojem poročilu za 1906 in 1907. V teh dveh letih se je udeležila 374 akcij, in sicer 178 naskočnih štrajkov, 6 odbijalnih, 23 izprtij, 113 gibanj brez štrajka. Od teh se je doseglo popolnega uspeha v 158, delnega v 177 — le 39 akcij je bilo brezuspešnih. Pri teh akcijah je bilo udeleženo 47 podjetij iz 120.492 delavci in delavkami. Doseglo se je: 1. 1906. Za 1.746.260 kron letno zboljšane plače in 1.822.800 ur letno skrajšane delavnika; 1. 1907: 2.610.334 kron letno zboljšane plače in 6.861.065 ur skrajšane delavnika. Odkar pa eksistira "Unija predilniških delavcev in delavk", t. j. od 1. marca 1. 1901 do konca septembra 1908, se je plačalo štrajkovske podpore — 787.029 kron. V letu 1906 in 1907 se je izplačalo samo štrajkovskih podpor 523.975 kron. Brezposelne podpore je plačala Unija samo v letu 1908 (od januarja do septembra) — 84.291 kron. Od svojega postanka je plačala Unija brezposelne podpore znesek 243.632 kron, za pravovarstvo pa 22.967 kron. Potovalne podpore je izplačala Unija letos (od 1. januarja do 30. septembra) že 38.643 kron. Članov šteje danes: 54.000. Tako delavci! Ali bi ne bil tudi skrajni čas, da se kmetje organizirajo in za se delajo?

Plače za poslance, to je, kakor znano, eno najvažnejših vprašanj avstrijske politike. Kajti poslanci imajo sicer srce za ljudstvo, pa tudi za — svoje žepe. Kakor smo že poročali, hoče vlada zdaj poslancem plače pavšalirati. Obenem se bode tudi dohodke predsednika in podpredsednikov znižalo. Vsak poslanec bi po vladini predlogi letno 6.600 kron dobil. Dohodki predsednika bi se zvišali od 20.000 na 30.000 kron, dohodki podpredsednikov pa od 12.000 na 15.000 kron. Potemtakem bi nas davkoplačevalce koštala državna zbornica sledeče svote:

516 poslancev po 6.600 K	3.405.600 K
predsednik	30.000 "
5 podpredsednikov po 15.000 K	75.000 "
skupaj	kron 3.510.600

Torej okroglo 3 $\frac{1}{2}$ milijonov kron bi nas ti pridni gospodje koštali. Približno toliko plačujemo tudi danes zanje. Torej, volilci, le tiho bodite: po-

slanci ne bodejo od lakote poginili, prav gotovo ne...

Državni proračun kaže za leto 1909 nina 2.303.596.103 krone izdatkov, 2.303.657. ima kron pa dohodkov. Med dohodki so največji Medve oni, ki pridejo iz davkov! 345 milijonov b da ni država izprešati iz direktnih davkov, cerkv milijonov pa iz indirektnih, 144 milijonov je mo pol iz carine, 173 milijonov pa iz kolke nalag taksi t. d. Direktni davki so razdeljeni Medv bogatini in reveži, indirektni pa plač literc večinoma siromašno delavsko lj hudo. stvo! — Med izdatki so zanimivi: st na cy za "skupne zadeve" (za c. in kr. armado) dolg! milijonov in pol, za c. kr. deželno bran nalog 87.304.574 kron!

Dopisi.

Iz Spodnje Polskave. Dne 28. grudnia 1 izvoljeni novi obč. odbor izvolil je dne 20. t za župana zopet prejšnjega župana vri g. Siherla; za svetovalce pa g. restavrat Trösterja in g. Potočnika, oba na Pragerski Članek v „Slogi“ in sicer v prvi štv. je ta velika laž, da bi bila pri volitvi propala „nem tarska stranka“ (nemškutarje imenuje nam „Sloga“ „Štajerciance“). „Sloga“ toraj začne prvi štv. resnično obracati in lagati kakor prednik „Novi slov. Štajerc“. Ta list nam zavolj laži in narodnega hujskanja ni mogel živeti, slutil je da ga nobeden posejnik mara, ter se je prekrstil v novo ime „Slog misleč da bode boljše slo; ravno tako ka če pride kaka obrt na kant, spremeni ime skuša pod novim imenom nadalje ljudstvo bati. Pa „Sloga“, to ne bode slo, vidi se t prvi številki, da imaš vse lastnosti poginje prednika in ravno tako malo ti bode ljud verjelo kakor „Nov. slov. „Štajercu“, najma v Polskavi. Mi smo naprednjaki ter se ne rano na narodne hujskače mi delamo; le za gos darstveni napredek v teh za kmete jako žalost časah. Troje neumne narodne hujskarije pro „Sloga“ le kje drugod, pri nas nič ne sku mi ne potrebujemo židovskega blaga. Mi smo ostanemo vli slovenski možje, pa tudi Šta cianci. Prorokujemo ti pa že naprej, da bo končala v kratkem času na jetiki, kakor končal ranjki „Novi slov. Štajerc“. Mi smo

Iz Slov. Bistrice. „Sloga“ želi za Bistrico narodnega lončarja in sodarje. Nam je vse eno ali je Nemeč ali Slovenec. U lončar in umrli sodar sta bila oba Nemea, de zvesta delavca ter pri ljudstvu sploh jako ljubljena ker sta bila vestna delavca. Imam bližini sodarja narodnega hujskača po reč „Sloge“; pa boljše bi bilo manj hujskati, sode delati za rabo za tekočino ne pa za fi Ne narodnost temveč strokonjaštvo dela m mojstra.

Iz Pragerskega. Že večkrat smo imeli v se pritožiti zoper napade črešnjakega žup Janez Sušnika, pa smo zmiraj še prizana Zadržno nedejlo je zopet klatil na prižnici, med drugimi neumnostni kričal, da smo si najeli neko razčapano malovredno osebo, ka je pred nami nosila našo rdečo „feco“ (fi itd. Slišali smo da v spovednici celo šolsko izprašuje črez naše časopise. Da draži in nap ljudi od naše stranke, kateri imajo v far kaj za upravit, tega nadalje ne omenimo. danes spregovorimo samo resno besedo: G. i nik Janez Sušnik! Mi Vam oistro zapomne pustite nas za vselaj in povsod v miru, prvi priložnosti branili se bodedo ter vas oistro napali, da se bodede v najskrivnejši škrikl! Mi hočemo pred Vami mir, drugače bodedo upognili, in ako bi bili Vi tako vi kakor je sv. Mihela stolp. Sodil nas bode l ne pa človeče, katero ima koše grehov na s Toliko v premislek.

Laporje pri Slov. Bistrici. Dragi „Štaj nekaj ti imam poročati od našega žup Medveda pa tudi od Laporskega „teaterja“ je Medved v stari šoli zrihtal. Preje se i nik ni upal iti deco krščanski nauk v s šolo učiti; je dejal, da bo „plafon“ na nj padel. Ali zdaj je „teater“ tam, zdaj pa se harica gre „teater“ igrat. V tem „teatru“ in različne igre, po noči pa Bog zna kakšne d grede mladina. Dobro je vrihtal Kriztuzov m